

PRZYKŁADOWA PEŁNA ODPOWIEDŹ

Jakie znaczenie ma tytuł dla odczytania sensu utworu? Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Innego świata* Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Gustaw Herling-Grudziński,
Inny świat

EPOKA

Literatura II wojny
światowej

CZAS

WYPOWIEDZI
ok. 4 min

OPRACOWANIE

nauczyciele
Odrabiamy

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do
matury 2027 od
Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator
matury ustnej. Ocena
wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z
opracowaniem pytań
jawnych 2027.

JAK Z TEGO KORZYSTAĆ

To gotowa wypowiedź, taka jak na egzaminie. Etykiety na marginesie pokazują, z jakich kroków się składa. Nie ucz się jej na pamięć: zbuduj własną według tego samego planu, a potem sprawdź się w symulatorze (kod QR „Przećwicz to pytanie” wyżej).

TEZA

wstęp, który od razu
mówi, co będziesz
udowadniać

Tytuł jest nieodłączną częścią utworu, ważną zarówno dla autora, jak i czytelnika. Zapoznanie się z tytułem to często pierwszy kontakt odbiorcy z lekturą. Na tej podstawie czytelnik może wstępnie ocenić, czy dzieło jest dla niego interesujące. Tytuł książki z jednej strony podsumowuje jej treść, a z drugiej - wskazuje, jak poprawnie ją odczytać. Zwraca uwagę na to, co według autora jest w dziele najważniejsze. Może mieć charakter myśli przewodniej, pojemnej metafory czy wręcz przeciwnie -

nawiązywać do kluczowego szczegółu z treści. Tytuł książki *Inny świat* Gustawa Herlinga-Grudzińskiego można odczytywać na dwa sposoby - jako określenie niecodziennej rzeczywistości sybirskiego obozu pracy lub jako dialog z utworem *Zapiski z martwego domu* Fiodora Dostojewskiego. Każde z tych wyjaśnień otwiera nowe ścieżki interpretacji utworu.

Z LEKTURY

sceny i postacie z
lektury bazowej
omówione pod tezę

Tytuł wspomnień Herlinga-Grudzińskiego można uznać za komentarz do całości utworu. Mianem innego świata autor określa sowiecki obóz pracy na Syberii. Pisarz dostrzega, że tryb życia więźniów i obowiązujące w nim zasady są inne niż normy przestrzegane na wolności. Kontrast jest uderzający. Autor stwierdza wręcz, że różnica między nimi jest podobna do tej między światem żywych a umarłych. Szczególną uwagę poświęca zależności między stanem psychicznym pojmanych a czynnikami zewnętrznymi. Przedstawia, w jaki sposób zmienia się rozumienie moralności wśród jeńców, kiedy pragnienie przetrwania stopniowo wypiera współczucie czy empatię. Ci, którzy przeżywają koszmar łagru, szukają sposobu na odcięcie się od traumatycznych doświadczeń, powrót do utraconej moralności. Światy zniewolonych i wolnych w żaden sposób się nie przenikają, są całkowicie odrębne i niezależne. Funkcjonowanie w nich stanowi dwa rozdzielne etapy życia.

To jednak nie jedyne możliwe odczytanie tego tytułu. *Inny świat* odnosi się także do *Zapisków z martwego domu* Fiodora Dostojewskiego. Utwór ten odegrał szczególną rolę w życiu Herlinga-Grudzińskiego. Książkę tę otrzymał od współwięźniarki Natalii Lwownej, kiedy przebywał w sowieckim obozie. W lekturze odnalazł odbicie swoich doświadczeń obozowych. Zauważył, że sytuacje dziewiętnastowiecznych więźniów zesłanych na Syberię i jego własna są niezwykle podobne. W rozterkach Dostojewskiego dostrzegł własne przemyślenia. Lektura ta doprowadziła Grudzińskiego do smutnej refleksji, że od systemu nie ma ucieczki, a zniewolenie jednostki przez władzę jest nieuniknione.

KONTEKST

drugi tekst lub zjawisko,
zestawione z lekturą

Powieścią, w której różne odczytania tytułu pogłębiają interpretację dzieła, jest także *Przedwiośnie* Stefana Żeromskiego. Słowo to odnosi się do konkretnego momentu w fabule - przekroczenia przez Cezarego Barykę polskiej granicy. Krajobraz w tej porze roku nie wzbudził w młodzieńcu pozytywnych wrażeń. Było chłodno i szaro. Na drzewach nie było jeszcze liści, a trawa się nie zieleniła. Z powodu roztopów i częstych opadów deszczu wszędzie było błotniście. Widok ten kontrastował z wizją szklanych domów, którą w głowie młodego Baryki zaszczepił jego ojciec.

Tytułowe przedwiośnie można też odczytywać szerzej - jako opis sytuacji politycznej i gospodarczej w Polsce w pierwszych latach po odzyskaniu niepodległości. Podobnie jak przyroda w tym okresie, również i Polska dopiero budziła się do życia. Potrzebowała więc czasu, żeby zapanować nad chaosem po przeszło stu latach niewoli. Metafora przedwiośnia pokazuje, że początki wielu rzeczy nie są tak piękne i widowiskowe, jak efekt końcowy. Dzieło Żeromskiego daje nadzieję, że po tym trudnym okresie w końcu nadejdzie wiosna w całej okazałości.

WNIOSEK

spięcie obu części i
odpowiedź na pytanie

Gustaw Herling-Grudziński umiejętnie wybrał tytuł *Inny świat*, żeby podsumować doświadczenia z czasów wojny. Jednocześnie nawiązał do lektury bliskiej swojemu sercu, żeby nadać swojemu świadectwu bardziej uniwersalny charakter. Z kolei nazwa *Przedwiośnie* z jednej strony łączy się bezpośrednio z wątkiem podróży Cezarego Baryki, z drugiej jest oceną politycznej i gospodarczej sytuacji w Polsce po odzyskaniu niepodległości.